Aña 18
No. 2
Mei 1988

SKOL & KOMUNIDAT

SIMAR
SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA

pag. 19

ARUBA in de UNESCO, pag. 4

De perikelen rond het maken van examens duren voort!, pag. 6

KICO ABO TA PENSA, pag. 19

NIET HUILEN BIJ DE ZEE, pag. 9

TAREA DI PRENSA, pag. 2

Scholing van onderwijsgevenden, pag. 14

Redakshon: M. Groenewegen, Q. Maduro, E. Ruiz-Croes i M. Stephens.
Adres di redakshon: Ofisina di SIMAR, Sabana Blanco 36.
Banko: Skol & Komunidat: A.B.N. no. 31.47.886.
Pòtretnan i lay-out: Rinus de Graaff.
Imprenta: VAD.

SIMAR, Sindikato di maestronan di Aruba, Sabana Blanco 36, P.O.B. 582, Oranjestad, tel. 24219.

Directiva di SIMAR:
Burny Every, sekretario general.
Chando Pieters, sekretario general athunto.
Haime Mata, sekretario di finansas i asuntonan huridiko.
Ebby Goedgedrag, sekretario di asuntonan di enseñansa i reklutashon.
Glenda Kelly, sekretario di asuntonan atministrativo.

SKOL & KOMUNIDAT

Aña 18 - No. 2
MEI 1988

Nada di e revista aki por wordo publika sin permiso di e redakshon.

Sindikato di Maestronan di Aruba

PREISNAN PA ABONO RIBA SKOL & KOMUNIDAT PA AÑA 1988 (6 edishon)

☐ Aruba Afl. 24,—
☐ Antias Afl. 24,—
☐ Hulanda i otro paisnan ku bapor Afl. 24,—
☐ Hulanda ku avion Afl. 40,—

nomber: ....
....
adres: ....
....

Manda un chek of deposita plaka riba kuenta bankario A.B.N. no. 31.47.886.
Manda e formulario aki pa:
SKOL & KOMUNIDAT,
Sabana Blanco 36, Aruba.

FOR DI NOS MESA DI REDAKSHON

Tarea di Prensa

Punto di salida

Ya ku S&K a kuminsa sali atrobe, e redakshon a haya ta bon pa trese su punto di bista dilanti tokante di e tarea di prensa en general. Nos di S&K tambe tin un tarea informativo i formativo pues lo ta bon pa nos lesadonan sa ta kiko ta e pensamento i e kriterio(nan) ku nos ta usa pa konsidera un medio di prensa (p.e. un korant) di un nivel akseptabel. Apesar ku nos, meskos ku mayoria di periodista na Aruba, tampoko a goza di un formashon profeshonal riba e tereno aki, nos ta purba di trese informashon na un manera responsabel. Nos no tin e pretenshon di por tira e prome piedra, pero si nos ta dispuesto na kontribui na un diskushon pa mehora e nivel di prensa aki na Aruba.

Tarea di prensa en general

En general e tarea di prensa mester ensera dunamento di informashon di kosnan di importansia ku ta pasa na mundo. E tarea informativo aki alabes mester tin komo meta pa yuda den formashon di e pueblo. Den otro palabra, un meta edukashonal.
Awor e kos aki ta bunita, pero pa yega na e meta aki e informashonnan ku ta sali mester ta relevante, di un *nivel akseptabel* i nan mester kuadra ku realidat. Hopi biaha notisia ta sali i despues mester hala nan aden, pasobra nada di dje no ta bèrdat.

Den dunamento di informashon e opinion di e medio di prensa no mester ta inkluí. Si ta asina mes ku e medio kier duna su opinion, e por hasi'e na banda na un manera ku tin *diferensia kla* entre notisia i opinion/komentario.
E informashon/notisia mester kubri tanto e tereno nashonal komo esun internashonal. Tin hopi kos importante ta pasa den eksterior ku tin nan influensia riba nos bida diario.
Ta netamente riba e limitashon aki nos ta basa nos mes ora ku nos bisa ku sierto korantnan (p.e. Diario i Corant) ta fortalesé insularismo lokual nos no ta sostené.

Fuera di e tarea general ya menshona nos ta kere ku ta importante pa mustra ku prensa mester ta e *plataforma* unda pensamentonan i opinionnan tokante rumbo di nos pais mester bin padilanti i asina stimulá un diskushon publiko. Sigur awo ku nos pais tin apenas 2 aña bieu i den un status temporal, rumbo pa independensia. Den e tarea spesífiko aki, e funshonamento di un di nos derechonan/libertatnan demokratiko mas importante ta bin padilanti, esta e derecho di ekspreshon liber. Ounke ku esaki ta sosodé basta, tòg lamentablemente riba e punto aki nos tin hopi di siña ainda.
Remetidonan varios biaha ta wordo usa solamente pa sasia set di vengansa (politiko o personal). E *razonamento* i *respet mutuo* ku ta base pa *interkambio di opinion/diskushon sano* ta wordo poní un banda. Akinan e medionan di prensa tin un tarea hopi grandi. Nan mester stimulá reaksonnan sano i argumentá i alabes frena esnan emoshonal, no al kaso i kargá ku vengansa (hopi biaha personal). Tin ora bo por papia te asta di un 'terrorismo verbal'. Reglanan fiho pa akseptashon di remetido p.e. ta un 'must' akinan.

E nivel superfisial di korantnan aki na Aruba

Aruba, ku su 60.000 habitante, konose 9 korant, 8 stashon di radio i 1 kanal di televishon, ku ta un luho hopi grandi. Sinembargo, si nos tira un bista riba e 'oplage' di e korantnan, nos por saka e konklushon ku ta kasi imposibel pa kada un di nan por tin un 'team' ku formashon profeshonal i un sierto kantidat di kolaborador pa trese e informashonnan di un manera kla, efisiente i formativo (edukativo). Konsekuensia di e 'handicap' aki ta e.o. ku e forma di selekta notisia ta bira uno sin un krite- →

rio fiho, djis pa yena e korant. Sigur den e korantnan na papiamento nos ta sinto hopi falta di artikulonan ku ta bai mas profundo den e materia of ku ta duna un análisis polítiko pa un persona ku ta al tanto di e materia. Kasi tur e artikulonan den korant ta trata e asunto hopi superfisial, sin 'background-information'! No tin un *balansa* tampoko den e partishon di informashon.
Siensia, bienestar sosial, kultura p.e. no ta haya mucho atenshon den nos medionan di komunikashon. Un otro fenomeno notabel ta ku tin hopi repetishon di notisia dor ku e mesun hendenan ta traha na diferente medio di komunikashon (radio, korant, televishon) i simplemente ta tuma notisia over. Tambe tur informashon ta sali di e mesun fuentenan: 'politierapport', 'press-release', konferensia di prensa ets. Poko informashon realmente ta wordo buska.
Ta un kombinashon di e kosnan aki ta kontribui na un nivel superfisial.

Sensashonalismo

Nos no tin nodi bai mucho den detayes den e asunto aki. Sensashonalismo ta pone e korant bende mas.
Pòtretnan di autonan kibra, ku heridonan ainda aden, kurpa sin bida net saka for di lama ets. ets. ta sali hopi biaha riba 'front page', aunke ku su kontenido informativo ta kasi nulo.
Falta di rèspèt pa e hendenan en kuestion i nan familiares ta supordiná na e benta di korant.
Esaki ta un mentalidat ku nos di S&K ta rechasá!

Diskushon publiko

Pa por kontribui na un diskushon publiko akseptabel e medionan di komunikashon i e partisipantenan mester tene nan mes na algun regla basiko di wega.
Esei nan ta:
1. Keda al kaso; no bira personal.
2. Usa argumentonan ku por apela na hende su rasonamento pa trese bo punto di bista dilanti.
3. Tene kuenta ku *respet mutuo* ta base di interkambio di opinion.

Tambe pa un panel (manera Quo Vadis) of pa un talkshow e moderador/interviewer mester ta *imparsial* i no involví (imponé) *su mes opinion* den e *diskushon*, pero e mester traha manera un 'katalysator' pa saka mas tanto informashon real posibel pa publiko mes saka su konklushon!

Falta di sifras i estadistika, di enkuesta ets. ku por reflehá miho e *opinion publiko* ta hasi ku awor fasilmente un periodista of skirbido di remetido por pretende di ta vosifera opinion publiko manera sa pasa kasi diariamente. Hasta gobernantenan ta hasi nan mes kul-

Pòtretnan di auto kibra . . .

pable na esaki, p.e. ta duna informashon tokante e oumento di lugarnan di empleo, pero no ta duna tur informashon relevante, manera e sifranan di empleo, efektonan di kontraktnan individual ets, mientras ku ta a base di tur e informenan aki só bo por tin un bon kontrol riba tipo di informashonnan asina.

Gobierno

Nos ta kere ku gobierno mester bini ku un maneho riba prensa. Akinan nos ta pensa riba dos tereno. E prome ta modernisá e stipulashonnan bieu ku ta e medionan di komunikashon i traha stipulashonnan nobo, teniendo kuenta ku e desaroyonan tékniko riba e tereno aki, i ku ta duna guia p.e. riba e variedat di informashon, eksihensianan pa ku e kalidat di e produkto, e kalifikashon di e periodista, propaganda ets.
Fuera di e parti aki, ku nos por konsiderá e parti legal, nos ta di opinion ku gobierno mester stimulá mehorashon di e nivel di prensa dor di bin ku p.e. un 'opleiding' riba tereno periodístiko pa un tempo definí pa duna esnan trahando kaba un *oportunidat* pa haya un formashon strukturá riba e tereno di duna informashon.
Nos kier enfatisá alabes ku ya ku nos tin un planta di televishon só i mirando e importansia i e poder di e medio di komunikashon aki, ta responsabilidat di gobierno pa e keda den man di gobierno. Den e prome S&K di e aña aki ya direktiva a menshoná e asunto aki. Naturalmente mester tin reglanan fiho pa evita ku e planta bira instrumento di gobierno. Mirando e funshonamento di e medionan di informashon di gobierno mes nos ta puntra nos mes si nos por spera mucho kos di gobierno. For di tempo ku Aruba a haya su Status Aparte nos no a ripara mucho di e servisionan di AVD i RVD ku e tempo ei a bai hunto den 1 servisio di gobierno esta Buvo (Bureau Voorlichting). Apesar di ta duna informashon netamente for di punto di bista di gobierno, nos ta haya ku pueblo mester haya informashon amplio, konkreto i korekto tokante e trabounan di gobierno. Esaki ta eksihensia pa hiba un gobernashon habrí, algo ku netamente e gobierno aki ta (a) boga p'e. Mirando e silensio hermétiko di parti di gobierno den kasonan manera McGuire, acetona ariba waf, amnestia pa trafikante di droga. kondishonnan tokante e akuerdonan ku Exxon ets. nos ta duna ku gobierno lo kier hiba e liña ku nan mes a primintí.

CNN

Por ultimo nos kier dedika algun palabra riba e topiko di C.N.N. E hecho cu Tele-Aruba a mara su mes na CNN pa notisia i komentario internashonal (Larry King, The Big Story) ta hasi ku awor praktikamente ta influensia i punto di bista merikano pa prevalese na nos isla. Esaki por stroba nos di wak kosnan di un forma mas ekilibrá. Nos lo ta mas na fabor di mira mas programa informativo p.e. di region. Ta bon ku nos por sigui e notisianan via kanalnan venezolano tambe, ya esei ta un punto di bista mas pa yuda nos forma nos mes opinion. Esaki no ta kita ku na Aruba mes nos mester produsi mas programa di informashon. Den esaki gobierno tin un responsabilidat grandi. Buvo, Mediadienst i Tele-Aruba sigur por hasi mas riba e tereno aki, si di parti di gobierno tin e vishon i e boluntat (e.o. plaka) pa hasi tal.

Konklushon

Nos di S&K ta di opinion ku, apesar ku nos ta un pais chikito, tòg lo nos por →

. . . Informativo . . .

mehorá e servisio di informashon ku nos tin awor. Nos ta kere si ku pa logra esaki lo mester yega na profeshonalismo di trabou di prensa i medionan di komunikashon en general. Ku nos por traha mihor ku e medionan limita ku nos tin ta wordo proba kaba aki aya den sierto programanan di radio p.e., kaminda topikonan di importansia ta wordo trata i publiko ta wordo informá direktamente dor di esnan invitá den e programanan aki. E interes grandi di parti di publiko (yamada, komentario, preguntanan) ta demostrá e nesesidat grandi i set pa informashon.
Awor kaba, ku lokual nos tin, nos mester traha riba un kambio di mentalidat i bira mas kritiko i eksihente pa loke ta trata dunamento di informashon na un nivel akseptabel.
Enseñansa tambe tin un tarea den esaki. Pa medio di enseñansa por kontribuí na krea e kambio di mentalidat ya menshoná.
Nos tur tin ku asumí e responsabilidat di e tarea di formashon ku nos komo prensa tin pa ku pueblo di Aruba.

Por ultimo nos kier a gradisi sr. Ralph van Breet pa su koperashon dor di fasilitá nos e charla, ku ela tene aña pasá na okashon di Dia di Prensa, titulá: Prensa i Demokrasia. Nos por a usa hopi punto balioso. ●

ARUBA in de UNESCO

Marjan Groenewegen

Sinds oktober 1987 is Aruba lid van de UNESCO. Dit bericht is in de pers verschenen, maar opvallend is dat het daarbij bleef. Wat de betekenis van dit lidmaatschap voor Aruba is, werd verder niet duidelijk gemaakt, en evenmin wat de huidige situatie van de organisatie is.

Voordat we ingaan op de praktijk van "Aruba in de UNESCO" volgt hier eerst een kort overzicht van de doelstellingen en het functioneren van de organisatie.
De United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation is een internationale organisatie die wil bijdragen aan vrede en veiligheid in de wereld. Dit moet gebeuren door het bevorderen van samenwerking tussen de naties op het gebied van onderwijs, wetenschap en cultuur. De organisatie bestaat nu 40 jaar en op dit moment zijn 158 landen lid. Vertegenwoordigers van de regering van die landen nemen eens in de twee jaar deel aan de Algemene Conferentie, waar de belangrijke beslissingen worden genomen inzake programma's en budgettering. Uit de Algemene Conferentie wordt een Uitvoerende Raad gekozen, die controle uitoefent op de uitvoering van de programma's door het Secretariaat. Aan het hoofd van het secretariaat staat de Directeur-Generaal, die telkens voor een poriode van zeven jaar gekozen wordt. Op dit moment is dat de uit Spanje afkomstige Frederico Mayor.

Sinds de oprichting van de UNESCO is er nogal wat veranderd. Oorspronkelijk was het vooral een vergadering van Westerse landen, maar al snel kwamen er Oostblok-landen bij en ook, tijdens en na het dekolonisatieproces, een groot aantal "Derde-Wereldlanden". Het principe van de organisatie, dat elke lidstaat evenveel inspraak heeft, bleef uiteraard gehandhaafd, maar vele Westerse landen konden zich hier niet meer mee verenigen: politiek gezien was het moeilijk om de denkbeelden van de Oostblok-landen "de ruimte" te geven, en historisch gezien was men niet gewend om ontwikkelingslanden te zien als gelijkwaardige partners in de discussie en besluitvorming. Anderzijds waren het logischerwijs juist de armere landen die het meeste recht op financiële en andersoortige hulp hadden. Gezien het feit, dat de contributie voor de organisatie bepaald wordt in verhouding tot de economische situatie van elk land, werden de Westerse landen dus steeds meer geldgevers, terwijl hun stem in het geheel steeds zwakker werd. Een en ander werkte de saamhorigheid en gemeenschappelijke →

Ontwikkelingslanden als gelijkwaardige partners . . .

visie sterk tegen.
Een andere factor die leidde tot spanningen was een groeiende kritiek op het personeelsbeleid van de organisatie: er werd teveel uitgegeven aan personeelskosten, en bovendien was de invloed van bepaalde personeelsleden, met name in het Secretariaat, te groot. Ook de vorige Directeur-Generaal M'Bow heeft zeer veel kritiek gehad. Een en ander heeft ertoe geleid dat enkele jaren geleden zowel de Verenigde Staten als Groot-Brittannië uit de UNESCO zijn getreden. Dit betekende niet alleen een morele klap voor de organisatie, maar ook een financiële: de "contributie" van de VS bedroeg zo'n 25% van de totale inbreng! Andere Westerse landen, waaronder Nederland, hebben inmiddels ook gedreigd met terugtreding, als er niet binnenkort structurele veranderingen in het beleid komen. De Westerse landen hebben zelfs geopperd om een "eigen" UNESCO op te richten. Deze handelwijze zou natuurlijk zeer vreemd afsteken bij de oorspronkelijke doelstelling van de organisatie: wereldwijde hulp en uitwisseling van kennis. De ontwikkeling is een duidelijk voorbeeld van de moeilijkheden die niet-Westerse landen ondervinden zodra het om daadwerkelijke emancipatie gaat.

Vier jaar geleden werden de Antillen gezamenlijk "geassocieerd lid". De nog steeds bestaande banden met Nederland waren de oorzaak van dit niet geheel zelfstandige lidmaatschap, dat overigens wel enkele formele beperkingen oplegt, maar in praktisch opzicht nauwelijks nadelen met zich meebrengt. Een geassocieerd lid heeft geen stemrecht op de Algemene Conferentie — maar er wordt wel naar zijn mening geluisterd en deze kan ook gesteund worden door andere landen —, het heeft geen kandidaat in de Uitvoerende Raad, en het mag zich niet kandidaat stellen bij de verkiezing van de Directeur-Generaal. Een geassocieerd lid heeft wel stemrecht binnen de regionale afdeling van de organisatie, en heeft verder evenveel recht op hulp als een zelfstandig lid. Sinds Aruba de Status Aparte verkregen heeft, is het los van de Antillen zélf geassocieerd lid geworden.
Voor de toetreding van Aruba tot de UNESCO in oktober jl. heeft zich een voorlopige commissie gevormd, die zich hiermee bezighoudt. De juridische medewerker van het bureau van de minister van welzijnszaken, mevrouw mr. N. van Lis, is voorlopig de belangrijkste coördinator en zij is belast met het vormen van een definitieve commissie. Mevrouw van Lis vergezelde minister Croes naar Parijs en bleef na de officiëele plechtigheid nog enkele weken langer om zich te oriënteren binnen de UNESCO-wereld.

Omdat Aruba zich in een ontwikkelingsfase bevindt, en bovendien een nieuw lid is, is de kans op toezegging van hulp bij bepaalde projecten groot. De projecten die de UNESCO organiseert worden per twee jaar opgesteld en gegroepeerd. Een en ander staat in een zeer lijvige gids gerubriceerd en toegelicht, en uit die gids kunnen de lidstaten keuzen maken. De bedoeling is echter niet, dat onze overheid die gids voor zich neemt en daar eens wat aardige projecten uitzoekt. Dit systeem, dat overigens door verschillende lidstaten helaas wel gehanteerd schijnt te worden, zou men kunnen vergelijken met het winkelen in een supermarkt zonder boodschappenlijstje. Er worden in zo'n geval keuzen gemaakt, die misschien niet goed doordacht zijn, en achteraf niet te verantwoorden. Het is juist van groot belang, dat de overheid zich concentreert op de gebieden waar hulp het meest nodig is, en daarvoor op gerichte wijze steun aanvraagt.
Om deze reden is men nu op Aruba bezig met het vormen van een commissie, waarin zich vertegenwoordigers bevinden van de belangrijkste doelgebieden, nl.:
Onderwijs
(hierop zal de nadruk liggen)
Cultuur
Sociale wetenschappen
(lees: sociale zaken)
Natuurwetenschappen
(hieronder zullen alle natuur- en milieuzaken vallen)
Informatie/communicatie.
De commissie zal bestaan uit overheidsmensen, omdat het uiteindelijk de overheid is die zal moeten bepalen welke projecten er worden aangevraagd. Belangrijk is echter, dat ook niet-overheidsinstanties hun stem kunnen laten horen, en bij de commissie een voorstel indienen. Zo zou het mogelijk zijn voor scholen om bepaalde projecten aan te vragen, zoals bijvoorbeeld technische bijstand bij het organiseren van een anti-drugscampagne, themadagen etc. Hoewel de sluitingsdatum voor aanvragen officieel valt in oktober voorafgaande aan de tweejaars-periode, kon Aruba toch alvast enkele projectaanvragen indienen.
Allereerst is aangevraagd, en inmiddels ook al toegezegd, een "Intersectoral Mission", d.w.z. een groep deskundigen die zal komen helpen om het commissie-werk te structureren. Zij zullen de situatie op Aruba bestuderen, de verschillende bovengenoemde afdelingen bezoeken, hun beleid en onderlinge samenwerking onderzoeken, om te komen tot een "formule" waarmee de commissie het beste zal kunnen opereren.

→

Contributie van de V.S.: 25% van de totale inbreng . . .

Minister Croes in Parijs . . .

Verder werd tot nu toe een vijftal projecten aangevraagd:
— op cultureel gebied een bijdrage voor de restauratie van de Indiaanse grottekeningen op het eiland, alsmede een ontwerp voor het betrekken van dit cultuur-aspect in toeristische programma's.
— Op het gebied van sociale zaken: een vergelijkende studie van de vrouw als gezinshoofd.
— Ook op sociaal gebied: technische bijstand voor een integrale sociale planning.
— Op cultureel-wetenschappelijk gebied: technische bijstand voor Tele-Aruba om audio-visuele archieven te ontwikkelen (teneinde bijvoorbeeld historische stukken betreffende de Status Aparte te kunnen conserveren).
— Op onderwijskundig gebied: als hulp aan de Werkgroep Herstructurering Onderwijs is een groep deskundigen aangevraagd die voor Aruba een "New teacher training policy and program" kan ontwikkelen.

Er zijn natuurlijk talloze onderwerpen te bedenken, waarvoor technische en/of financiële hulp gewenst zou zijn. Enkele voorbeelden waaraan gedacht zijn: ontwikkeling van de vrouwenemancipatie op Aruba; de tweetaligheid/de ontwikkeling van het Papiamento; organisatie van sportevenementen.
De toekomstige commissie zal in deze een belangrijke taak vervullen, want zij zal het orgaan zijn dat ons lidmaatschap van de UNESCO zijn waarde moet geven. We hopen dan ook, dat het karakter van de commissie open zal zijn, d.w.z. dat we regelmatig horen waar zij zich mee bezig houdt, en dat zij ook zal openstaan voor ideeën en suggesties "uit het veld". Dan kan het niet anders zijn, of de UNESCO zal bijdragen aan de ontwikkeling van Aruba. ●

Restauratie van Indiaanse grottekeningen . . .

De perikelen rond het maken van EXAMENS duren voort!

Madonna Stephens

**Onderwijsproblemen op dit eiland zijn te vergelijken met ernstige ziekten die door de artsen niet als zodanig onderkend worden en die men tracht te genezen door het verstrekken van pleisters en het toedienen van aspirientjes.
Afgaande op de verwikkelingen (van ontwikkelingen is nauwelijks sprake) rond van de laatste jaren en de uitspraken gedaan door de minister, kan men niet aan de indruk ontkomen, dat wat hen betreft de examenproblematiek geen onderwijsprobleem is, maar louter een centen-kwestie. De discussies zijn dan ook beperkt gebleven tot de vraag of de kommissieleden belast met het samenstellen van de c.s.e.'s voor het MAVO, HAVO en VWO al dan niet voor deze zaak betaald moeten worden. Met dit al komt men niet tot de kern van de zaak, n.l. de loskoppeling van Nederland, in eerste instantie v.w.b. de examens, en dientengevolge het scheppen van de nodige infrastruktuur om dit zo optimaal mogelijk te kunnen doen.**

In de laatste nummers van Skol & Komunidat (oktober en november 1986) verschenen een tweetal artikelen gewijd aan de problemen rond de eigen centraal schriftelijke examens (c.s.e.'s) MAVO/HAVO/VWO.

In het artikel getiteld "De problematiek rond het maken van eigen centraal schriftelijke examens" belichtten de heren E. Croes en P. Pronk de juridische aspekten van het probleem om klaarheid te brengen in de vraag wie verantwoordelijk is voor het maken van deze examens, de minister, de bevoegde gezagen (schoolbesturen) of beiden.
Op grond van een analyse van de relevante artikelen in de Landsverordening regelende het Voortgezet onderwijs en het Landsbesluit Eindexamens VWO/HAVO/MAVO kwamen de schrijvers tot de konklusie dat de betrokken minister verantwoordelijk is voor het samenstellen van deze examens en dat de opvatting dat de schoolbesturen medeverantwoordelijk zouden zijn, onjuist is, dit in tegenstelling tot de examens van het beroepsonderwijs, die onder de verantwoordelijkheid van de scholen vallen.
In dit artikel werd ook ingegaan op de vraag of het samenstellen van examens een extra taak is, dat derhalve extra →

gehonoreerd dient te worden, of dat het tot de normale taak van de leerkracht behoort. (opvatting van de Direktie Onderwijs en de Minister). De schrijvers van bovengenoemd artikel zijn van oordeel dat het een extra taak is, gezien de zware verantwoordelijkheid die op de leden van de examenkommissies rust om werk van een kwalitatief hoog gehalte te leveren en dientengevolge de mate van deskundigheid die vereist is voor het vervullen van deze taak. In het novembernummer van S&K verscheen een artikel van de heer H. Oplaat getiteld "Nogmaals: de examenproblematiek, eigen ervaring in een kommissie c.s.e.'s. De heer Oplaat laat in dit artikel zien dat het samenstellen van examenopgaven, als men werk van een verantwoord niveau wil leveren een zekere expertise vereist, dat het een behoorlijke inzet en veel tijd vergt, en dat het wel degelijk als een extra taak beschouwd dient te worden. We zijn inmiddels bijna twee jaar verder en in feite zijn de problemen rond de c.s.e.'s niet opgelost. In het afgelopen schooljaar werd (veel te laat!) een ad hoc examen-kommissie ingesteld, die er met veel kunst- en vliegwerk in slaagde de examenopgaven te maken. Dat werk, onder dergelijke omstandigheden gemaakt, niet geheel vrij van smetten kan zijn, is dan ook niet verwonderlijk.
Voor wat betreft de eigen examens van dit schooljaar, werd in eerste instantie het voorstel geopperd onze leerlingen de Nederlandse examens te laten maken voor de talen Nederlands en Spaans; aardrijkskunde (mavo) zou niet schriftelijk geëxamineerd worden; wat met handelskennis (MAVO) zou gebeuren zou nader bekeken worden. Uiteraard werd dit voorstel door (een groot deel van) het onderwijsveld van de hand gewezen. Men is indertijd immers juist overgegaan tot het maken van eigen examens in deze vakken, omdat het niet langer verantwoord was Nederland te blijven volgen. Volgens de laatste berichten zal dit jaar gebruik worden gemaakt van de examenopgaven die door de Antillen zijn samengesteld. Dat hiermee de problemen niet opgelost zijn, is duidelijk. Zelfs al zou in de toekomst de samenwerking met de Antillen op dit gebied hersteld worden, dan nog blijft de noodzaak bestaan om de problematiek rond het maken van examens in het voortgezet en het beroepsonderwijs aan een grondige evaluatie te onderwerpen en om op basis hiervan vast te stellen wat er in de toekomst zal moeten gebeuren.

De huidige situatie

Zoals in het artikel in S&K van oktober 1986 uitgelegd, vallen de examens van het AVO en die van het Beroepsonderwijs onder verschillende regelingen.

Minister Croes: verantwoordelijk . . .

Alle examens van het Beroepsonderwijs (mondeling, schriftelijk of praktijk) zijn schoolexamens, die onder de verantwoordelijkheid van de respektieve scholen gemaakt worden. Op Aruba is het usance dat de scholen van hetzelfde type samenwerken op dit gebied, maar gezien de aard van hun examens gebeurt dit op basis van vrijwilligheid.
De samenwerking met soortgelijke schooltypen op Bonaire en de Bovenwinden gebeurt eveneens op vrijwillige basis. In de praktijk komt het hierop neer dat de leerkrachten- examinatoren van de diverse scholen een aantal examenopgave maken, waaruit de gekommiteerde(n) een keuze maakt (maken) en het examenwerk vaststelt(len). De gekommitteerden zijn bij voorkeur leerkrachten van een verschillend schooltype of personen van buiten het onderwijs. De werkzaamheden rond het maken van de examens van het Beroepsonderwijs worden gekoördineerd door de betrokken inspekteur. De leerkrachten worden niet extra betaald voor hun werkzaamheden, m.u.v. de leerkrachten werkzaam bij het MAO.
De examens van de AVO vallen onder

Richard Harms: knoop doorhakken . .

een andere regeling: de schoolonderzoeken vallen onder de verantwoordelijkheid van de desbetreffende school; samenwerking tussen een aantal scholen gebeurt op basis van vrijwilligheid. Het centraal schriftelijk examen wordt gemaakt door een door de Minister ingestelde examenkommissie. De minister is uiteindelijk verantwoordelijk voor het vaststellen van deze examens. De leden van de examenkommissies worden extra betaald voor hun taak. Voor 1 januari 1986 (het ingaan van de Status Aparte) bestonden de examenkommissies uit leerkrachten van de verschillende eilanden van de Antillen. Mede door het luchtvaartkonflikt (eind april 1986) waardoor alle samenwerking met de Antillen verbroken werd, moest de Arubaanse kommissies het werk alleen doen. Bovendien besloot de regering te bezuinigen op het maken van examens: de betaling zou dat jaar verminderd en in de toekomst geheel gestaakt worden. Volgens onze hoogste onderwijsinstanties behoort het maken van examens tot de normale taak van de leerkracht, derhalve moet iedere leerkracht, op wie een beroep wordt gedaan, deze taak naast het normale werk vervullen.
De vakbond is het niet met deze opvatting eens, maar is van oordeel dat het een extra taak betreft, waar de leerkracht voor gehonoreerd dient te worden.

Zoals in de aanhef van dit artikel gezegd, is de centenkwestie niet de kern van het probleem, althans niet op langere termijn.
Door de pogingen die tot nu toe zijn gedaan om het Nederlandse onderwijssysteem te blijven volgen, zitten we nu o.m. met afwijkende examenregelingen voor de diverse schooltypen binnen het voortgezet onderwijs. Op grond van deze regelingen is het maken van eigen examens (m.u.v. de vakken wis- en natuurkunde in het LTO en het MTO) regel geworden in het beroepsonderwijs, terwijl in het AVO met uitzondering van enkele vakken de Nederlandse c.s.e.'s worden gegeven. Dat men is overgegaan tot het maken van eigen examens voor enkele vakken komt omdat het niet langer verantwoord was Nederland te blijven volgen. De vraag is echter het überhaubt verantwoord is Nederland te blijven volgen v.w.b. de resterende vakken. Als men nagaat dat in het gehele Nederlandse voortgezet onderwijs ingrijpende strukturele en inhoudelijke veranderingen hebben plaatsgevonden en nog plaatsvinden, waardoor ons AVO aardig in de knel is komen te zitten, dan lijkt mij dringend gewenst dat de Direktie Onderwijs en de minister de knoop doorhakken v.w.b. de centen-affaire en overgaan tot fundamentele zaken. Mijn voorstel in →

deze is dat men de voor 1 januari geldende regelingen, afspraken enz. handhaaft voor de duur van dit schooljaar. De resterende tijd tussen nu en het begin van het volgende schooljaar wordt gebruikt voor het inventariseren en evalueren door het examenbureau van de diverse examenregelingen, en alle andere regelingen enz. die te maken hebben met de examens van het A.V.O. en het Beroepsonderwijs. Deze inventarisatie en evaluatie dient ook te omvatten de samenstelling en werkwijze van de examenkommissies, ongeacht of het schoolexamens of c.s.e.'s betreft, en de bevindingen van het veld. Uitgaande van de funkties die examens naar het oordeel van de overheid dienen te hebben en de eisen waaraan

Vasthouden Nederlands systeem . . .

examens dienen te voldoen, worden richtlijnen voor het maken van examens vastgesteld en datgene wat tot nu toe op dat gebied is gedaan, getoetst. Op grond van de diverse bevindingen wordt door het examenbureau een advies opgesteld voor de minister, waaronder meer antwoord wordt gegeven op de vraag of het maken van examens een deel van de normale lerarentaak is, of de bestaande regelingen gehandhaafd, dan wel gewijzigd moeten worden enz.
De inventarisatie/evaluatie van de examenaktiviteiten dient in het licht gezien te worden van een loskoppeling binnen afzienbare tijd van alle examens van de Nederlandse. Het komt mij voor dat dit een logisch standpunt is, enerzijds gezien het voornemen van de regering om het Arubaanse onderwijs te herstruktureren en anderzijds gezien het steeds verder uit elkaar groeien van ons onderwijssysteem en het Nederlandse.

Examens dienen per definitie eigen examens te zijn.

Examens zijn in ons onderwijssysteem belangrijk, zowel voor de leerlingen, de overheid, het onderwijsveld als voor de samenleving. De leerlingen ontlenen bepaalde rechten aan een diploma (verdere studie, werkkring); examens zijn voor de overheid en voor het onderwijsveld een instrument (geen erg goede overigens), waarmee men kan meten of bepaalde onderwijsdoelstellingen bereikt zijn; tenslotte kent de samenleving posities toe aan het individu op grond van bepaalde diploma's.
Examens staan niet op zichzelf, maar vloeien voort uit de onderwijsdoelen, die de overheid stelt uitgaande van de behoeften van de eigen samenleving en de lerenden, die zo optimaal mogelijk toegerust moeten worden om in deze samenleving te kunnen funktioneren. De onderwijsdoelen, die breed en vaag zijn, worden nader gekonkretiseerd in leerdoelen voor de diverse vakken. Op basis daarvan worden tenslotte de onderwijsleerprogramma's, eventuele examenprogramma's en examenwerk vastgesteld. In dit licht bezien is het betrekken van examens uit een ander land, die geënt zijn op een andere samenleving, onjuist.
De vaak verkondigde opvatting (ook door leerkrachten!) dat het maken van Nederlandse examens een garantie is voor het handhaven van het niveau, is m.i. dan ook onjuist. Want wat gebeurt er in feite? Er worden Nederlandse leerboeken gebruikt en Nederlandse examenopgaven gemaakt en hiermee zou dan het niveau van ons onderwijs veiliggesteld zijn. Niets is echter minder waar. Goed onderwijs is immer meer dan het klaarstomen van leerlingen voor het maken van in Nederland gekoncipieerde examens.

De toekomst

De beslissing om alle examens zelf te maken is een conditio sine qua non voor het ontwikkelen van een eigen examenbeleid. De loskoppeling van de examens ligt tevens in de lijn van een verwachte onderwijshervorming. Uiteraard is het iets dat niet van de ene dag op de andere kan gebeuren, waar maar een dergelijke planning aan vooraf dient te gaan.
Eerstens zal het examenbureau van de Direktie onderwijs geherstrukturerend dienen te worden om dit proces te begeleiden en te koördineren.
Het maken van de examens voor het hele voortgezet vervolg onderwijs zal m.i. door het examenbureau gekoördineerd dienen te worden. Hierdoor wordt het o.a. mogelijk de examens te gebruiken als een instrument om het onderwijs te sturen en waar nodig bij te sturen.
Leerkrachten die ingezet worden om examens te maken, zullen in de gelegenheid gesteld moeten worden om dit zo optimaal mogelijk te doen. Dit zal dienen te gebeuren o.m. middels nascholing en door hen gedeeltelijk vrij te stellen van hun lesgeeftaak.
Er zal tevens een proces op gang gebracht dienen te worden om de onderwijsdoelen die nu gelden te specificeren en om deze in samenwerking met het onderwijsveld nader te konkretiseren tot leerdoelen per vak/vakgebied. Het onderwijsveld zal hierdoor gerichter kunnen werken.
In het kader van het opzetten van een infrastruktuur voor het maken van eigen examens zullen de leerkrachten van het voortgezet onderwijs nageschoold dienen te worden in het evalueren van onderwijsleerprocessen, waardoor het maken van toetsen, proefwerken, schoolexamens e.d. op een verantwoorder niveau zal geschieden.
Het zal waarschijnlijk nodig zijn om gedurende dit proces een beroep te doen op technische hulp uit het buitenland, hetzij van Nederland of van landen in de regio, waar ook onderwijshervormingsaktiviteiten gaande zijn. Het zal tenslotte gewenst zijn in deze samen te werken met de Antillen.

Konklusie

De problemen rond het maken van eigen examens zijn symptomen van een fundamenteel onderwijsprobleem, n.l. het krampachtig blijven vasthouden aan het Nederlandse onderwijssysteem. Door het te reduceren tot een geldkwestie raakt ons onderwijs steeds meer in een impasse en neemt de onrust in het onderwijsveld toe. Vandaar dat in dit artikel wordt voorgesteld om de regelingen, afspraken, tradities rond het maken van examens voor de duur van dit schooljaar te handhaven.
De beslissing omtrent de koskoppeling van Nederland, in eerste instantie v.w.b. de examens dient onverwijld genomen te worden, waarna een proces op gang gebracht kan worden om de infrastruktuur te scheppen die nodig is om alle examens lokaal te maken.

Gedurende de rest van dit schooljaar vindt een grondige inventarisatie en evaluatie plaats door het examenbureau van de Direktie Onderwijs van alles wat tot nu toe gadaan is op het gebied van het maken van eigen examens.
Op grond van deze inventarisatie/-evaluatie worden voorstellen gedaan omtrent datgene wat in de nabije toekomst zal dienen te gebeuren.
Op langere termijn zullen voorbereidingen getroffen worden, die het mogelijk maken alle examens van het voortgezet- en vervolgonderwijs lokaal te maken. De voorbereidingen zullen o.m. dienen in te houden:
het herstruktureren van het examenbureau, zodat deze de werkzaamheden kan coördineren, begeleiden en evalueren;
het nascholen van de leerkrachten in het algemeen en de leden van examenkommissies in het bijzonder;
het vaststellen van één regeling voor leden van examenkommissies. ●

"NIET HUILEN BIJ DE ZEE"

Het Curaçaose meisje Misha, vijftien jaar oud, in de eindexamenklas van de mavo, "gaat" met de knappe Erik, die haar zwanger maakt. Misha kan het niet geloven: ze is daar toch nog veel te jong voor? Haar wat oudere vriendin Carla, die zelf een goede en open relatie heeft met haar vriend Gachi, stuurt haar via de schooldirectrice naar hulpverlener Dick, die haar doorverwijst naar de dokter. Daar krijgt ze tijdens het consult een spontane abortus.
Door haar gesprekken met Dick weet Misha daarna wat ze wil: Erik houdt niet van haar — hij gaat immers al weer uit met het makamba-meisje Martine? Ze maakt een einde aan de relatie, wat macho Erik niet wil en kan accepteren. Hij neemt lafhartig wraak. Misha weet dat ze een juiste beslissing genomen heeft.
Dat is in enkele woorden de globale inhoud van een nieuw Arubaans jeugdboek, Niet huilen bij de zee, dat geschreven werd door Richard Piternella, die in 1950 op Aruba geboren werd. Onze medewerker Wim Rutgers las het boek en sprak met de auteur.

Nieuw Arubaans jeugdboek over tiener-zwangerschap

Debuut Richard Piternella

Biografie

"Op Aruba ging ik naar de mulo, waarna ik naar Nederland ging om mijn hbs-diploma te halen. Daarna heb ik een poosje psychologie gestudeerd; ik wilde me vooral op kinder- en jeugdpsychologie specialiseren. Maar ik ben al snel overgestapt naar de pedagogiek, met het specialisme "gezinsleer". Ik studeerde aan de Universiteit van Amsterdam.
In 1980 ben ik op Curaçao gaan werken bij de overheid, maar ik heb na enkele jaren ontslag genomen en ben een Pedagogisch Adviesbureau begonnen.
In 1984 ben ik volledig afgestudeerd met een Curaçaos onderzoek en een scriptie over sexuele voorlichting voor tieners. Momenteel ben ik over het thema "sexualiteit en jongeren" met een promotieonderzoek bezig, dat ik dit jaar 1988 nog wil proberen af te ronden. Tussen mijn studie door heb ik nog een poosje Engels MO-A gestudeerd; ik deed wel mondeling examen, maar ik had het schriftelijk niet afgerond. Toen ik een half jaar stage moest lopen voor mijn pedagogiek was er op Aruba geen plaats en ging ik naar Curaçao bij het Bureau voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden. Daar verdiende ik als stagiaire heel weinig en omdat ik werkstudent was, moest ik wat bijverdienen en heb ik Engelse les gegeven. Daarna heb ik op Curaçao gewerkt bij hetzelfde bureau. Ik heb in die tijd ook meegewerkt aan radio-programma's van Sonia Garmers en Stan Komdeur.
Mijn moeder overleed in 1985. Toen ik overkwam met de begrafenis, kreeg ik hier op Aruba een job aangeboden. Ik heb anderhalf jaar gewerkt bij Sociale Zaken, Sectie Jeugdzaken. Nu werk ik als opleidingsfunctionaris bij het Bureau Organisatie en Efficiency. Voor Cede Aruba verzorg ik nu een radio- en televisieprogramma over opvoedingsvoorlichting. Dat betreft zeventien teksten van vijf minuten over telkens een onderwerp "Un fundeshi fuerte pa bo Yiu"."

Bibliografie

"Uit mijn werk op Curaçao resulteerde in november 1984 een voorlichtingsfolder voor scholen, het zestien pagina's tellende "Informashon Seksual", dat gegeven door de "Asosashon di Mayor di Berg Carmel College".
Cede Antiyas organiseerde op Curaçao een oudercursus die door de Bernard van Leer Foundation gesteund werd. Het ging om een project over nul- tot vier-jarige kinderen uit minderbedeelde milieus. Ik werkte ook nog een jaar bij Ayudo Sosial Kòrsou, met alleenstaande moeders. Ik heb vrijwilligers gecoacht die dat werk daarna moesten overnemen. Uit deze projecten is mijn "Abo i bo maletin pa ku komunikashon" gekristalliseerd. Dat is een voorlichtingsboekje van 54 pagina's, dat in mei 1986 is verschenen.
Mijn moeder schreef altijd al gedichten, al heel lang. Hoewel ze tien kinderen had en naast het verzorgen van haar gezin ook nog als naaister moest wer-

Richard Piternella:
. . . ik werk heel snel . . .

ken, ontwikkelde ze toch haar eigen creativiteit door middel van het schrijven van poëzie en trouwens ook proza. Ze heeft drie novellen geschreven die ik nog nooit gezien of gelezen heb. Maar ze zijn er nog wel.
Toen ik in Nederland studeerde, stuurden we elkaar gedichten, soms over allerlei onderwerpen, soms als antwoord op elkaar. Toen ze me een keer opzocht in Nederland, hebben we plannen gemaakt om een aantal ervan uit te geven. Dat was in het begin van de jaren zeventig. Stanley Cras was toen nog in Nederland met zijn "Flamboyant". De Sticusa adviseerde ons om contact op te nemen met Frank Martinus Arion, maar die konden we niet bereiken. Zo is het plan blijven liggen, maar we bleven wel schrijven. Toen ik aan het begin van de jaren tachtig weer terug was, probeerde ik de gedichten hier uit te geven. Toen ik eindelijk een goede drukker gevonden had — ik kende de juiste mensen niet — overleed mijn moeder. Toen heb ik daarna ein-

(vervolg op pag. 12)

15. Kijk nog eens naar je voorspellingen van opgave 13, en die van het Ministerie van WVC, voor het aantal sero-positieve mensen in 1991 (als de 'groeifactor' gelijk blijft *versus* als de 'groeifactor' kleiner wordt). Als inderdaad 25% van de geïnfecteerde mensen in zo'n vier jaar tijd het AIDS-ziektebeeld ontwikkelt, hoeveel AIDS-patiënten schelen de voorspellingen dan voor het jaar 1995?

Omdat het erop lijkt dat *alle* AIDS-patiënten doodgaan aan de ziektes die ze krijgen, is je antwoord op vraag 19 tevens ongeveer het aantal mensenlevens dat uiteindelijk gered zou worden door veiliger gedrag van mensen gedurende de komende vier jaar, in Nederland. Ook op de Antillen is een campagne gestart, en wel in februari 1987, terwijl in juni '87 de Arubaanse AIDS-preventie-commissie is opgericht, met het doel dat meer mensen zullen gaan besluiten tot 'safe sex' (of 'safer sex'), waar hun gedrag nu soms nog zeer risicodragend is.

Voorlichting die leidt tot gedragsverandering helpt!
Maar de resultaten blijken niet al te duidelijk over een half jaar. Op termijn van jaren echter zeker. Er kunnen veel, heel veel menselevens gespaard blijven als zoveel mogelijk mensen, DUS OOK JIJ, zich houden aan de volgende adviezen:

- benut een condoom als je vrijt
- vermijd anale sex
  vermijd zaadlozingen in de mond
- lik niet bij het vrijen
- vermijd *alle* bloed-bloed-contacten

16. Slotopdracht:
Schrijf een werkstukje over **AIDS op Aruba: feiten en prognoses.** Neem voor informatie over aantallen seropositieve mensen, aantallen AIDS-patiënten, enz. contact op met leden van de Arubaanse AIDS-preventie-commissie. (Geef hen ook een kopie van je werkstuk als je klaar bent, dat zal gewaardeerd worden!).

Antwoorden op de vragen van het lespakket
1. De stijging neemt *toe* per tijdseenheid, met een kleine 'onregelmatigheid' aan het eind. Voorspelling december 1987: circa 25. (In werkelijkheid waren er in november '87 nog pas 18, in december '87 19 gevallen. In januari '88 waren er op de Antillen in totaal 21 mensen die full-blown AIDS hadden).

Vraag overigens Uw leerlingen aandacht voor het verschil in 2 per jaar en 5 per 2 jaar. Hoe verklaart U de paradoxe uitkomsten?

4. De schattingen kunnen erg veel uiteenlopen. Een indicatie is: 'groeifactor' is 64/47 ≈ 1,36 per 7 maanden, zeg ongeveer 1,3 per half jaar. Dat is bijna een verdubbeling per jaar, dus over twee jaar een verviervoudiging: 256 bekende sero-positieve mensen, en over vier jaar een verzestienvoudiging: ruim 1.000 seropositieve mensen.

5. Groeifactor over drie à vier jaar kan geschat worden op 10, dus iets minder dan een verdubbeling per jaar. Dat betekent per geïnfecteerde ongeveer een nieuwe besmetting per jaar. Hetzelfde geldt ongeveer voor Nederland.

6. Voor een individu is het 't beste als de latentieperiode lang is (dan kan hij of zij een lange tijd een normaal leven voeren), voor de samenleving echter niet: in die tijd kan hij of zij *veel* anderen besmetten.

7. Bij eenmalige risicodragende gebeurtenissen, zoals een bloedtransfusie. Hieruit heeft men voorlopig een gemiddelde latentieperiode van 4 à 6 jaar geconcludeerd.

Nu	Over 1 jaar	Over 2 jaar	Over 3 jaar	Over 4 jaar
4	8	16	32	64

Aantal besmettingen	tijdstip: nu	na 1 jaar	na 2 jaar	na 3 jaar	na 4 jaar
2 p.j.	4	12	36	108	324
3 p.j.	4	16	64	256	1024
3 p. 2 j.	4		16		64
2 p. 3 j.	4			8	
5 p. 2 j.	4		24		144

→

datum	totaal aantal sero-positieve mensen
mrt. '81	42 x 4 = 168
jan. '82	98 x 4 = 392
jan. '83	218 x 4 = 872
mrt. '83	260 x 4 = 1040
mrt. '84	2,2 x 1040 = 2288
mrt. '85	2,2 x 2288 = 5033
mrt. '86	2,2 x 5033 = 11.074
mrt. '87	2,2 x 11.074 = 24.363

De factor is een beetje aan de hoge kant, een factor 2 komt beter uit (tussen 10.000 en 20.000). Schatting voor 1991: 2^4 x 16.000 ≈ 25.000: te hoog. De factor wordt dus verondersteld af te nemen.

10. De schattingen kunnen uiteenlopen, b.v. groeifactor 3 per jaar (juni '86 → mei '87) of 2 per half jaar (juni '86 → dec. '86; oktober '86 → mei '87) of 2,1 per jaar (dec. '86 → nov. '87). De eerste veronderstelling leidt tot 4 x 3^4 x 13 ≈ 4200 sero-positieven. De tweede tot 4 x 4^4 x 13 ≈ 13.000, de derde tot 4 x $2{,}1^4$ x 13 = 101.

11. 25% van ± 15.000 = 4.000 voor Nederland.
(Anders gezegd: tussen de 2.500 en 5.000).

Op de Antillen: tussen de 228 en meer dan 1000 ongeveer. *Nota bene:* voor enige relativering vergelijke men de alhier gegeven antwoorden die van opgave 4.

Nota bene: de 'voorspellingen' voor Italië en Spanje zijn enorm hoog. (zie Europa totaal). Enige klassikale discussie kan helpen de aantallen ietwat te relativeren. Zo blijkt de verdubbelingstijd te variëren, in het algemeen tussen de 7 en 13 maanden. Italië en Spanje zitten echter gedurende de periode '82 -'85 met een in vergelijking bijzonder korte verdubbelingstijd (vergelijk ook *"New Scientist"*, 26 maart 1987, pagina 54). Echter, in: *AIDS, feiten en achtergronden* wordt gemeld dat in Oeganda 65% van alle schoolkinderen besmet is (pagina 14. Dr. M. de Grood & Dr. G. Haneveld (red.), M & P Medisch, Weert, 1986).
Kortom, relativeren kan *tweezijdig,* en behoort ook zo te worden gepresenteerd.
Voor totaal Europa kan nog worden opgemerkt dat er volgens de WHO in december '87 8620 AIDS-patiënten waren; het aantal sero-positieven wordt door de WHO bepaald tot rond één miljoen.

14. Vanwege een latentieperiode van ongeveer 4 jaar. Mensen die in de komende vier jaar AIDS krijgen, zijn gemiddeld genomen zo'n vier jaar daarvóór besmet geraakt.

Staat	geschatte jaarlijkse groeifactor	Aantal AIDS-patiënten in 1986	geschatte aantal sero-positieven in juni 1988	geschatte aantal sero-positieven nú	"rate/million"
Fr.	ong. 2,2	859	4 x 859 = 3436	$(2,2)^5$ x 3400 = 175.000	3170
W.D.	ong. 2,4	538	2152	171.200	3000
Ita.	ong. 5,8	300	1200	zes miljoen	10.000
Sp.	ong. 4,6	177	700	1 milj. 440 duiz.	37.000
tot	ong. 2,5	3041	12.164	1 milj. 421 duiz.	

Nu (t = 0)	t = 1	t = 2	t = 2	t = 5
10.000	22.000	48.400	106.480	234.256
20.000	44.000	96.800	212.969	468.512

→

STOP AIDS . . .

maak sommen!

15. Verschil gemiddeld 200.000. Dat scheelt 60.000 patiënten in 1995.

Opmerking bij de slot opdracht

Momenteel (december '87) is nog maar erg weinig bekend over aantallen op Aruba. Als dat, tegen de tijd dat U de werkbladen wenst te gebruiken, nog steeds zo is, kunt U wellicht de laatste opdracht herformuleren tot prognoses en mogelijke effecten van de campagne op de **Antillen.** Desalniettemin: bij de bloedbank op Aruba zijn in 1986 vier seropositieve bloedmonsters aangetroffen en in 1987 vijf (dacht ik). In totaal is er dus een aantal van 9 seropositieve mensen een bij de commissie bekend in december 1987.
Bovendien zijn er op Aruba 2 AIDS-patiënten geweest, die echter elders geïnfecteerd zijn geraakt. Het is uiterst moeilijk om uit deze schamele gegevens conclusies te trekken. Het volgende is dus nauwelijks méér dan pure speculatie.

1. Het totaal aantal geïnfecteerden wordt 50 à 100 maal zo groot geschat als het aantal AIDS-patiënten. Dit betekent dat zo'n 100 à 200 mensen op Aruba drager van het AIDS-virus zouden zijn.
2. In mei 1987 waren er op de Antillen: 13 AIDS-patiënten; 64 geregistreerde seropositieven; 650 à 1300 seropositieven in totaal.
Daar was dus de verhouding (geregistreerd seropositief: totaal aantal seropositief) iets in de buurt van (1:10) of (1:20). Een schatting van het totaal aantal seropositieven komt aldus uit op 10 x 9 = 90 tot 20 x 9 = 180; een bevestiging dus van de vorige schatting.
3. Als de situatie van de bloedbank die van Aruba in zijn geheel goed weerspiegelt (en hierbij zijn de nodige vraagtekens te plaatsen!), dan kan de verdubbelingstermijn op minder dan 1 jaar geschat worden.
4. Als zich geen enkele besmetting meer zou voordoen vanaf nu, dan moet voor de komende vier jaar gerekend worden op een minimum aantal AIDS-patiënten van 25% van 100 à 200, dit is 25 à 50.
5. Zolang er op Aruba geen centrale registratie van aantallen patiënten én seropositieven op regelmatige tijdstippen *verplicht* is, valt er geen gedagen epidemiologie voor Aruba op te stellen; planning van de zorg blijft dan onmogelijk. ●

"Niet huilen bij de zee". . .

(vervolg van pag. 9)

delijk in september 1987 een keuze van de Spaanstalige en enkele Papiamentstalige van mijn moeders gedichten in eigen beheer uitgegeven: Viola S. Piternella: *Dulce mentira* (zie Amigoe 14-9-1987).
We hebben op ons eiland heel wat talenten, maar er wordt zo weinig mee gedaan. Omdat ik zelf ook gedichten schreef, zou de tweede stap zijn om een "gemengde bundel" uit te geven met gedichten van ons beiden die op elkaar reageren. Maar de mensen hier lezen zo weinig dat het niet stimuleert om te publiceren in je eigen taal. Ook met die voorlichtingsboekjes merkte ik steeds weer het probleem van de ongelijke spelling van het Papiamento op Curaçao en Aruba. eerst moet ik mijn dissertatie afmaken; daarna zal ik een keuze uit de gedichten en de drie novellen van mijn moeder alsnog proberen te publiceren".

Jeugdboek

"Niet huilen bij de zee heb ik in het Nederlands geschreven, omdat je dan een groter publiek bereikt: de scholen zullen er gebruik van kunnen maken, het wordt gelezen door Antillianen en Arubanen die in Nederland opgroeien, en ook Nederlanders zullen de problemen in mijn boek herkennen. Relatieconflicten zoals die bij de hoofdfiguur Misha optreden zijn universeel. De opvoedingssfeer waarin een meisje zo weinig mag en een jongen alles is natuurlijk wel meer specifiek. Dat ik in het Nederlands schreef komt ook wel door Miep Diekmann. Ik was van plan om me te concentreren op voorlichtingsboekjes en wetenschappelijk werk, maar zij drong er bij mij op aan om mijn voorlichtingservaringen op te schrijven in de vorm van een jeugdboek dat bestemd is voor jongeren van twaalf tot zeventien jaar".

Schrijven

"Ik schrijf altijd 's avonds; dan ga ik er tussen negen en twaalf uur echt voor zitten. Daar trek ik dus veel tijd voor uit, en als het meezit ga ik ook wel tot twee uur 's nachts door.
Ik beleef de dingen die ik wil schrijven zelf heel sterk; ik treed eigenlijk uit mezelf in anderen. Na het schrijven word ik pas weer heel langzaam mezelf. Zo heb ik me heel sterk met hoofdpersoon Misha vereenzelvigd, zo dat ik me steeds afvraag "Wat zou ik doen in haar plaats?"
Ik werk heel snel en wat er staat dat staat er — ik verander weinig. Als het een avond niet lukt, houd ik gewoon op. Ik heb maar een korte inlooptijd nodig om verder te gaan, maar het begin van het boek duurde lang. Dat kostte me veel tijd en toen heb ik heel wat papier verscheurd. Je zit met een introductie, je moet een pakkend begin hebben. Daar heb ik lang over gedaan. Maar daarna was schrijven voor mij eerder ontspanning dan inspanning.
Toen Miep Diekmann met haar plan kwam een jeugdboek te maken, hebben we in 1985 de algemene schets ervan besproken. Het schrijven zelf heeft me zo'n vijf maanden van oktober 1986 tot februari 1987 gekost".

Onderwerp

"Het onderwerp van mijn verhaal is uit praktijkervaringen voortgevloeid, die nooit bekend raken maar die je toch vaak tegenkomt als hulpverlener. Een meisje raakt zwanger, terwijl ze denkt dat ze het niet is. Maar haar vriendin ziet het. Deze praktijkervaring heeft me sterk aangegrepen. Jongens en meisjes begrijpen zichzelf vaak niet en kennen hun eigen lichaam niet: een meisje dat vijftien is en al vanaf haar dertiende menstrueert en toch denkt dat ze voor haar twintigste niet zwanger zal kunnen worden! Ook het erkennen voor jezelf dat je met iets zit, dat je een probleem hebt.
Eerst was ik van plan een deel vanuit Misha te schrijven, een volgend deel vanuit het perspectief van de jongen (Erik) en een laatste deel vanuit die twee samen. Maar ik heb die opzet veranderd en nu het gehele gegeven vanuit Misha beschreven, ook Erik zien we alleen via Misha.
Daarom heb ik er ook een "ik"-verhaal van gemaakt; ik vind "zij", over iemand vertellen, zo afstandelijk. Wanneer ik in de praktijk hulp verleen, moet ik me inleven en toch afstand nemen. Ik wil de dingen zien zoals mijn cliënt ze ziet. Daarom stel ik altijd ontzettend veel vragen over het "hoe" en "waarom". Ik →

moet eerst een beeld van een persoon hebben, hoe die denkt en voelt. Daarna komen voor mij pas de feitelijke gegevens.
Ik ben het dus gewend om in andermans huid te kruipen. Dat gevoel was heel sterk toen ik aan het schrijven was. Ik had niet veel problemen met het leeftijdsverschil tussen mijzelf en mijn hoofdpersoon, wel met het meisje-zijn. Want je bent toch zelf ook in een bepaald patroon opgevoed; jongens worden als rationeler beschouwd en meisjes als emotioneler, ook al wil je geen onderscheid maken en iedereen als mens benaderen.
Maar ik heb veel met vrouwengroepen gewerkt, die erg spontaan en open waren. Daarom heb ik de leefwereld en de sekserol van een vrouw in onze samenleving leren invoelen. Miep Diekmann heeft me wat dit betreft ook veel steun gegeven. Op mijn werk heb ik stukjes voorgelezen aan vrouwelijke collega's en ik heb hun gevraagd of ze zichzelf hierin herkenden".

Veel steun van Miep Diekmann . . .

Personages

"Zoals de hulpverlener Dick optreedt, zo doe ik zelf ook. Hoe kom je over wanneer je helpt? Vaak vraag ik aan de mensen om commentaar op mijn wijze van optreden. Op mijn werk speel ik daarom een sociale rol die heel anders is dan op straat — in mijn werk ben ik stil en serieus, op straat niet. Dat mensen vaak reageren op iemands uiterlijk heb ik ook in het verhaal ingebracht. Zo'n hulpverlener wordt toch al gauw als een half gare beschouwd. Dat is zo leuk van schrijven, dat je jezelf anders gaat zien, of je probeert in te leven hoe anderen jou zien. Normaal sta je daar niet zo bij stil.
Voor de arts heeft ook iemand die werkelijk bestaat model gestaan, iemand naar wie ik vaak doorverwees. Zo is het ook met de directrice van de school. Ze zullen zichzelf wel herkennen. De vriendin Carla kende ik vrij vaag — ik heb haar karakter afgeleid uit wat "Misha" me vertelde over haar en de rest heb ik maar gefantaseerd.
Wat de entourage betreft heb ik zaterdags de tieners in Punda vaak geobserveerd. Ik heb met hen gepraat. Ik wilde zien hoe ze op elkaar reageerden, ik voerde eens even een gesprekje en liep weer door. Dat staan op straat heeft voor deze tieners betekenis; daar moet je achter zien te komen wat dat is. Je moet jongeren serieus nemen in wat ze doen".

Spontane abortus

"Nee, die is toch niet te toevallig! Op Curaçao ben ik indertijd een onderzoek begonnen naar zwangerschap onder tieners, maar dat is nooit helemaal afgerond. Daar wist ik van een meisje van zeventien dat zwanger was en het aan niemand durfde te zeggen. Toen ze op een keer op een feestje was op schoenen met heel hoge naaldhakken, gleed ze uit, viel, en kreeg een spontane abortus. Omdat abortus illegaal is, wilde ik dat liever niet gebruiken. De spontane abortus van Misha is dus afkomstig van een praktijkvoorbeeld".

→

Traditie

Richard Piternella: **Niet huilen bij de zee** *is het vierde van Aruba afkomstige Nederlandstalige jeugdboek van de laatste drie jaar.*
Frances Kelly beschreef in haar tweetalige uitgave **Wi-ki-ki-ri-ki-ki** *(1986) een aantal Arubaanse dieren op fabelmanier, met een ironische blik naar menselijke situaties.*
Josette Daal: **Warwind** *(1985) hield een pleidooi in voor een grotere rol van de fantasie in ons huidige schoolsysteem, als reactie op de strengheid van vroeger.*
Eersteling was Desiree Correa: **Mosa's eiland** *(1984) waarmee* **Niet huilen bij de zee** *veel punten van overeenkomst heeft, die een vergelijking nuttig maken. Beide verhalen gaan immers over de ontleding van een gezinssituatie; beide zijn ik-vertellingen door vrouwelijke hoofdpersonen van zo'n vijftien à zestien jaar. In beide komt pijnlijk duidelijk naar voren hoe het op onze eilanden aan sexuele voorlichting schort: Mosa weet zich niet te redden als ze voor de eerste keer menstrueert, Misha denkt dat een meisje van vijftien niet zwanger kan worden. Er wordt in de gezinnen niet aan voorlichting gedaan.*
Jongens en mannen voelen zich in beide verhalen verre superieur. Meisjes zijn er voor hun plezier, zoals, zover en zolang de mannen dat willen. Mosa verzet zich daartegen, Misha geeft toe (met de bekende gevolgen, die ze zelf dan maar moet zien op te lossen). Meisjes mogen niets; jongens zijn volkomen vrij.
Uit beide verhalen spreekt een enorme contactarmoede tussen de dochter en de moeder. Het nooit een eerlijk en open gesprek voeren schept barrières die niet genomen kunnen worden. Pas de hoofdfiguren doorbreken deze vicieuze cirkel die in beide boeken generatielang bestaat. Vaders zijn niet meer aanwezig of wisselende passanten.
Door zich niet volledig te conformeren zit Mosa behoorlijk vast op haar "eilandje van eenzaamheid". Misha raakt door haar toegeeflijkheid in een crisissituatie. Maar zij heeft in haar vriendin Carla een betere hulp dan Milva voor haar eigen zusje Mosa is. Bovendien heeft Misha professionele hulp van Dick en de arts. Zo is het laatste boek tevens een pleidooi voor professionele hulpverlening.
De school (mavo, Colegio Arubano) helpt Mosa niet; Misha daarentegen vindt een heel behulpzame en begrijpende directrice als die op de hoogte wordt gebracht.
In **Mosa's eiland** *zijn alle mannen slecht,* **Niet huilen bij de zee** *laat ook de andere kant zien in Gachi. Beide boeken spelen in een milieu dat meisjes niet weet op te voeden tot weerbaarheid. Beide roepen op tot bewustwording dat men zelf een oplossing moet zoeken.*
Trouwens, in beide boeken zitten mensen in het algemeen muurvast in relatieproblematieken: ouders en kinderen, jongens net zo goed als meisjes. Ook Erik is produkt van de eisen die zijn omgeving aan hem stelt.
Een echte oplossing is er pas als je zelf wilt dat je je problemen eerlijk bespreekbaar maakt. Achterbaks roddelen, de gemakkelijke ontwijkende stilte, het verbale onvermogen in onze zwijgcultuur moeten doorbroken worden: dat heeft ik-Mosa gezien door het opbiechten van haar verhaal, al houdt dit eerlijk durven op te komen voor jezelf ook sociale vereenzaming in. Dat is de beslissing die ook Misha na veel drempelvrees neemt.
Beide boeken exploreren zo een Caraïbisch hoofdthema: een pleidooi voor open relaties, gefundeerd in het woord, tegenover de non-verbale communicatie en de zwijgende schaamte-cultuur.

Makamba-meisje

"Door het Hollandse meisje Martine laat ik zien dat meisjes ook anders kunnen zijn dan Misha die niets durft te weigeren. Martine is gelijkwaardig in haar relatie met Erik. Ik heb ook willen laten zien dat van buitenlandse meisjes meer wordt geaccepteerd dan van eigen. Misha is jaloers op Martine die zelfbewust en zlfstandig is en Erik om haar vinger kan winden. Door middel van de personages Carla en Gachi heb ik getoond dat een verhouding ook helemaal goed kan zijn: zij tweeën hebben een goede relatie omdat ze veel met elkaar praten.
Aan het slot wordt Erik in zijn mannelijke status onderuit gehaald door Misha. Dat vergeeft een Antilliaan of Arubaan nooit, die wil het laatste woord hebben en als hij dat verbaal niet kan krijgen wordt hij agressief en wreekt hij zich non-verbaal. Dat is de achtergrond van het doden van Dicks honden.
Erik is de knappe versierder die niet in de steek gelaten wil worden. Misha maakt door dat wel te doen Eriks image kapot. Dat zijn culturele gegevenheden. We praten wel over emancipatie, maar in de praktijk schikt de vrouw zich. Iedere keer merk ik dat weer als hulpverlener.
Om een relatie op te bouwen moet je met elkaar praten. Erik praat alleen met zijn lichaam (sex). De moeder durft pas aan het slot van het verhaal te praten, al voelt ze wel intuïtief dat er iets niet in orde is met haar dochter; toch doet ze de stap niet om het bespreekbaar te stellen omdat ze bang is haar dochter daardoor kwijt te raken",

Plannen

"Ik heb plannen voor een tweede boek, dit keer voor jongere kinderen van zeven tot twaalf jaar. Het zal gaan over een gezin met zeven kinderen waarin plotseling bepaalde nare dingen gebeuren. Ik wil daarover schrijven door elk van de kinderen in één hoofdstuk centraal te stellen. Het zal zich in de carnavalstijd afspelen. Het begin en einde zijn er, maar het middenstuk moet ik nog helemaal invullen". ●

Richard Piternella:
Niet huilen bij de zee.
Leopold, Amsterdam, 1987
107 pagina's
ISBN 90 258 4287 9

WIM RUTGERS

In het volgende nummer van Skol & Komunidat publiceren wij een boekbespreking van "Niet huilen bij de zee".

Scholing van onderwijsgevenden:

problemen, issues, ontwikkelings- en innovatietrends

HET SCHOLINGS CURRICULUM (II)

drs. Lydia A. Emerencia

In Skol & Komunidat jrg. 18, no. 1, 1988, is het eerste artikel verschenen over de scholing van onderwijsgevenden. Hierin werd met name een beschrijving gegeven van de componenten *studenten* en *opleiders*. In dit 2e artikel zal het derde component, het *curriculum, besproken worden.*

Inleiding

Met dit artikel wagen we ons op een breed en moeilijk terrein. Praten over curriculum vereist om te beginnen een goede en duidelijke definiëring van dit zo vaak — echter niet altijd even eenduidig — gehanteerde begrip.
Behalve de definiëring van het begrip dient ook duidelijk gesteld te worden op welk niveau dit begrip gehanteerd wordt.
Trachten om een werkbare definitie van curriculum te formuleren vormt al een van de eerste problemen die zich in verband met dit thema presenteren. Zonder hier nader in te gaan op de definitieproblematiek rond het begrip curriculum (lees hierover Weeda, 1977) hanteren we in dit artikel de volgende definitie:
het curriculum is de systematische aanbieding van het bedoelde onderwijs in een bepaalde tijdsspanne als een consistent systeem waarin meerdere aspekten kunnen worden onderscheiden met als doel de optimale voorbereiding, realisatie en evaluatie van dit onderwijs. (Weede citeert Frei, 1977).
Curricula bestaan er op verschillende niveaus: op het niveau van het schooltype, de school en de leerkracht (of vak). In dit artikel wordt met curriculum steeds bedoeld, tenzij anders vermeld, de planning van het onderwijsgebeuren op schoolniveau.
Idealiter wordt met een curriculum bedoeld een geformaliseerd plan (meestal in de vorm van een document) waarin ten minste de volgende onderdelen te onderscheiden zijn:
— een *algemeen gedeelte;* bevattende de uitgangspunten en doelstellingen, de schoolorganisatie, visie op inhouden, werkvormen, toetsing, rapportage enz.
— een *bijzonder gedeelte;* beschrijving van alle onderwijsleergebieden volgens een bepaald schema (bijvoorbeeld in termen van doelen, leerstof, werkwijzen, evaluatie),
— een *praktijk-* of *planningsgedeelte;* de planning van verschillende zaken die het groeps- of klassegebeuren kan overstijgen of in de groepen of klassen zelf kunnen plaatsvinden. (Maas, 1983)
Echter, in de praktijk van de scholing van onderwijsgevenden in veel landen zal van een document zoals hierboven beschreven, vaak geen sprake zijn. Vaak treft men in plaats van een curriculum een *leerplan* aan; dat wil zeggen: een overzicht van de te behandelen leerstof en leergebieden. Curriculuminnovatie op het gebied van de scholing van onderwijsgevenden betekent dan ook in veel gevallen zowel het creëren van een "echt" curriculum, alsook het (beter) afstemmen van het bestaande "curriculum" op de behoeften van de samenleving en het onderwijs en de aanpassing aan de nieuwste ontwikkelingen op onderwijswetenschappelijk terrein.
Zeer zeker geldt dit ook voor de Arubaanse situatie waar het *curriculumsontwikkelingsproces* in het kader van de scholingsinnovatie wellicht een van de grootste en belangrijkste werkzaamheden zal zijn.

Belangrijke scholings-curriculumvraagstukken.

Met betrekking tot het scholingscurriculum spelen met name de volgende zaken een belangrijke rol;

→

A. *Het concept van de ideale leerkracht.* (Het *doelen-vraagstuk*)
Het concept van de ideale leerkracht wordt op verschillende manieren ingevuld: men kan spreken van de maatschappelijke funkties van de leerkracht of van de verschillende beroepsrollen die hij te vervullen heeft. Wat de maatschappelijke funkties betreft: meer en meer wordt van de leerkracht verwacht dat hij niet alleen een competente leerkracht is, maar bovendien een voorhoederhol speelt in de proces van maatschappelijke omvorming en drager is van onderwijsvernieuwingen. Wat de beroepsrollen betreft spreekt men weleens van de leerkracht als lesgever, begeleider, ontwikkelaar, vernieuwer, gesprekspartner en onderzoeker. Zowel maatschappelijke funkties als beroepsrollen van de leerkracht zijn overigens afhankelijk van de visie die geformuleerd wordt met betrekking tot de relatie school-maatschappij en de relatie kind-school. Na het inventariseren van maatschappelijke funkties en beroepsrollen van de leerkracht, waarover tegenwoordig de meningen maar weinig zullen verschillen, presenteren de eerste problemen zich op het moment van vertaling (operationaliserng) van deze funkties en rollen in termen van kennis, vaardigheden en attituden waarover de leerkracht moet beschikken om aan de als wenselijk geachte funkties en rollen te kunnen voldoen. Als men dan zover is gekomen dat men deze kennis, vaardigheden en inzichten gaat inventariseren, ordenen en categoriseren, presenteert zich het in de praktijk het meest moeilijk op te lossen probleem. Hoe ontwikkelen we deze zaken bij de student? In de scholingscurriculum-innovatie komt men steeds meer tot de ontdekking dat om al het gewenste te realiseren veel meer vereist is dan slechts wijzigingen, of, aanvullingen van leerinhouden. Scholingscurriculuminnovatie impliceert tevens drastische wijzigingen op het gebied van werkvormen, evaluatiemethoden, alsook de organisatie en de cultuur van het scholingsinstituut.

B. *De leerinhouden.*
Met betrekking tot de leerinhouden blijft een van de centrale vragen welke inhoudsgebieden de belangrijkste zijn en welk relatief gewicht aan elk inhoudsgebied toegekend moet worden. In de meeste landen treft men de gedachte aan dat het scholingscurriculum minstens de volgende inhoudsgebieden moet onderscheiden:
1. de algemene vorming ("general education"):
Het gaat hier om de wetenschappelijke, culturele en kunstzinnige vorming die bijdragen tot de harmonieuze persoonlijke groei en beroepsvoorbereiding van de leerkracht. Vakgebieden die hier

. . . niet alleen een kompetente leerkracht . . .

worden onderscheiden zijn onder andere filosofie, sociologie, literatuur, beroepsethiek, gezondheidskunde enz. Het betreft verder vaardigheden zoals het kunnen communiceren, de informatieverwerving en -verwerking en de opinieformulering.
2. De vakspecifieke vorming ("specific subject mastery"):
De voorbereiding in de materie waarin onderwezen moet worden.
3. De psychologische en pedagogisch-didaktische vorming ("professional studies"): Het betreft hier de theoretische scholing op deze gebieden,
4. de ontwikkeling van de praktische didaktische vaardigheden. (Cruickshank 1984, Holmes 1965, International Encyclopedia of Education).
Met betrekking tot leerinhouden zien we twee innovatietrends:
a. De invoering van nieuwe inhouds- of vormingsgebieden, hetzij als apart vak, hetzij als geïntegreerd onderdeel binnen bestaande vakgebieden. Onder andere:
• *Persoonsvorming:* dit betreft vooral sociale aspekten zoals flexibiliteit, empathisch vermogen en bereidheid om van anderen te leren. Over de wijze waarop deze persoonsvorming in het curriculum ingebouwd moet worden bestaat er nogal wat discussie. Delnooz (1983) becritiseert bijvoorbeeld het feit dat in de Nederlandse PABO de persoonsvorming officieel slechts is gevat binnen een apart vak, cultureel maatschappelijke vorming, met toevoeging van enkele sociale vaardigheidstrainingen. Zijn mening is dat persoonsvorming gerealiseerd moet worden via de werkvormen en leeraktiviteiten, de leerinhouden en organisatievormen. Zo pleit hij voor de afschaffing van de frontale onderwijsvormen in de opleiding en de in de plaats daarvan invoering van vormen van "taakgericht werken".
• *Reflektie op het handelen* en *leren denken:* Reestman (1983) is van mening dat opleidingen tot nog toe "reflektieschuw" zijn en daardoor studenten opleiden tot conformistische leerkrachten die bepaalde vormen van probleemoplossend gedrag en kreatief denken nooit hebben geleerd.
• *Zorgverbreding* en *onderwijsstimulering:* het gaat hier om al die kennis, vaardigheden en attituden die noodzakelijk zijn bij de leerkracht om de zorg van het basisonderwijs te kunnen verbreden. (Wilmink, Hendriks, 1985)
• *Sexeroldoorbrekend onderwijs:* de student wordt hiermee bewust gemaakt van de traditionele sexerolverwerving via het — vaak verborgen — curriculum, de interaktiepatronen, het taalgebruik en de schoolcultuur.
• *Onderzoeks- en ontwikkelingsvaardigheden:* de basisvaardigheden om zelf een klein onderzoek te kunnen verrichten en onderwijsmateriaal te kunnen ontwikkelen,
• *Curriculumontwikkelingsvaardigheden:* de vaardigheden om mee te kunnen werken in curriculumontwikkelingsprocessen, zowel op schoolniveau als op vakniveau.
• *Vredesopvoeding* en *multicultureel onderwijs:* beide in het kader van het leren respekteren van de medemens.

b. Een tweede innovatietrend betreft de herordening van de leer- en vormingsgebieden. Dit vooral om een grotere samenhang en consistentie van het curriculum te bereiken. Onder andere de volgende herordeningstendenzen zijn te bespeuren:
• *Integratie tussen theoriegebieden onderling:* dit kan leiden tot het samenvoegen van bepaalde vakken tot een vak.
• Het opheffen van de traditionele indeling van het curriculum in twee grote blokken: de theorie en de praktijk. In plaats daarvan wordt een ander ver- →

trekpunt gekozen in de opzet en ontwikkeling van het curriculum, namelijk een inventarisatie van onderwijstaken (Lowijk 1985) of van aspekten die te onderscheiden zijn in het onderwijzen (Smit in Veenman, 1982). Uitgaande van deze inventarisatie wordt dan afgeleid wat aan informatie (theorie), aan vaardigheden en aan attituden bij de student moet worden ontwikkeld om de geïnventariseerde taken te kunnen vervullen. Deze benadering staat sterk onder invloed van de zogenaamde "competency-based teacher education": een benadering waarin het (leren) onderwijzen sterk wordt uitgesplitst in specifieke, observeerbare en aan te leren (deel)vaardigheden. Voorbeeld van zo'n onderwijstaak of vaardigheid is: het realiseren van adequate leerkracht-leerling relaties. Hier volgt in schema een vergelijking tussen het oude en het nieuwe systeem.

het kind" en heeft men de vraag "hoe leert de student" verwaarloosd. Dit is trouwens een van de redenen waarom Peters e.a. (1985) tot de constatering komen dat er eigenlijk tot nu toe geen echte nascholingsdidaktiek heeft bestaan. Er bestaan welk didaktieken van het kleuter-, het basis- en het voortgezet onderwijs. Deze didaktieken hebben tevens altijd als opleidingsdidaktiek gefungeerd. In het zoeken nu naar een opleidingsdidaktiek past de grotere aandacht voor bijvoorbeeld de leer- en vormingsprocessen die zich bij de studenten afspelen *tijdens* de scholing. Zo heeft bijvoorbeeld Veenman (1985) vanuit drie benaderingen de "professionele groei" van de student proberen te verklaren. In deze verklaringen wordt bekeken hoe de beginsituatie van de student steeds kwalitatief verandert. Deze benadering bekijkt hoe de zorggedachte van de student zich ontwikkelt van

OUD SYSTEEM

LERARENOPLEIDING	
THEORIE	PRAKTIJK
Inleiding tot en uitdieping van de inhouden van het te geven schoolvak	Verwerven van beroepsvaardigheden
Inleiding tot de vakdidactiek	Verwerven van attituden
Inleiding tot de onderwijskunde en de deeldisciplines	Toepassen van opgedane kennis

Schema 3.1 *Traditionele indeling theoriepraktijk*

NIEUW SYSTEEM

INVENTARISATIE VAN ONDERWIJSTAKEN

↓

Pakket benodigde INFORMATIE	Pakket benodigde VAARDIGHEDEN	Pakket benodigde ATTITUDEN

↓

INTEGRATIE VAN INFORMATIE, VAARDIGHEDEN EN ATTITUDEN IN OPLEIDINGSMODULEN

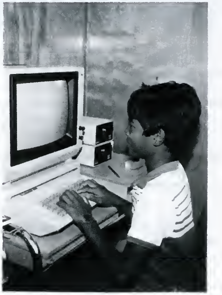
Schema 3.2 *Ontwikkeling van een curriculum voor de lerarenopleiding vanuit een takeninventaris*

Overgenomen uit Didaktiek van de praktische vorming. J. Lowijck. 1985)

In het extreme doorgevoerd kan het nieuwe systeem betekenen dat de traditionele vakkensplitsing wordt opgeheven. Dit hoeft echter niet.

c. **Beginsituatie en leerprocessen**
Tegenwoordig worden de beginsituaties van de student, de opleider en de mentor/mentrice (schoolpraktikumdocent) als belangrijke faktoren erkend in het scholingscurriculum. Het is bijna niet te geloven dat dit niet altijd zo is geweest en in veel gevallen nog steeds niet is. Vanouds heeft de opleiding zich meer gebogen over de vraag "hoe leert

een "hoe-overleef-ik"-preocupatie tot een "hoe-zorg-ik-voor-de-kinderen". De tweede benaderingswijze bestudeert in welke stadia de cognitieve ontwikkeling van de student zich voltrekt. Terwijl de derde benaderingswijze de socialisatie-ontwikkeling van de student bestudeert: hoe veranderen de attituden, onderwijsperspektieven en rollen.
Kennis hebben van deze professionele groei van de student biedt meer mogelijkheden om er in het curriculum op in te kunnen spelen.
In dit verband wordt ook van belang geacht de zogenaamde "subjektieve theorieën" van de student. Dit zijn de persOonlijke inzichten, opvattingen, meningen en notities van de student die tezamen het denken vormen. De opleiding dient aan te sluiten bij deze subjectieve theorieën en wel om twee redenen: in de eerste plaats omdat deze theorieën het handelen van de student bepalen. In de tweede plaats omdat er hier sprake is van geïnternaliseerde eigen visies van studenten op opvoeding en onderwijs die vaak het opnemen van nieuwe visies en concepties verhinderen. Men spreekt hier van zogenaamde "leerinterferentieproblemen". Een citaat: "if teachers are to adapt their behavior to changed circumstances, they will have to be freed of unconscious influences of this kind; what they bring from the past should be as thoroughly examined as alternatives in the present" (Lanier & Little, p. 550). Veranderen van de oriëntatie op het

. . *kennen alleen de schoolwereld* . .

verleden is echter een moeilijke zaak. Het is nog niet duidelijk welke onderwijsmethoden het meest effektief zullen zijn om de student te helpen om eerdere en onbewust opgedane leerervaringen te controleren.
Een ander belangrijk aspekt in verband met de beginsituatie van studenten is het gegeven dat de meeste studenten van de maatschappelijke wereld eigenlijk alleen de schoolwereld kennen. Voor de meeste leerkrachten geldt dat ze de plaats hebben verwisseld van "in de bank" naar "voor de bank". Hiermee wordt bedoeld dat de leerkracht-student meestal absoluut geen ervaring heeft opgedaan in de werkwereld van bijvoorbeeld een fabriek, een winkel of bedrijf, een kantoor enz. Dit wordt meer en meer als een gemis ervaren, gezien de taak van de leerkracht om bij de kinderen "wereldoriëntatie" bij te →

. . . geen ervaring in de werkwereld . . .

brengen.
Ook de beginsituatie van de opleider en de mentor vormt meer en meer onderwerp van studie en zorg. Van de opleider blijkt dat diens scholing vaak onvoldoende of inadequaat is voor het begeleiden van de ingewikkelde leerprocessen van studenten. Daar komt bij dat opleiders over het algemeen hun opleiding hebben genoten in een tijd waarin vele van de hier beschreven ontwikkeling nog niet hadden plaatsgevonden. Ditzelfde geldt ook voor de mentoren. Vandaar dat tegenwoordig in het scholingscurriculum ook steeds meer ruimte wordt gecreëerd voor de scholing van deze twee zo belangrijke groepen.

d. Praktische vorming.
De wijze waarop in vele landen momenteel de praktische vorming van de studenten is georganiseerd is ook punt van discussie en vernieuwing. Deze zorg betreft onder andere de organisatorische opzet van de praktische vorming. Hieronder worden begrepen aspekten zoals de taken en competenties van de studenten, mentoren, opleidingsdocenten en praktijkcoördinatoren die allemaal een rol spelen in deze praktische vorming. Tevens betreft het hier de vraag hoeveel tijd aan de praktische vorming wordt besteed, hoe vroeg deze moet beginnen en op welke wijze gefaseerd. Mijns inziens echter heeft het belangrijkste discussiepunt betrekking op de vraag wat voor soort leerervaringen de student eigenlijk opdoet in de schoolpraktijk.
Tegenwoordig wordt door vele auteurs de waarde van het leren-in-de-praktijk sterk gerelativeerd. De twijfels die in dit verband heersen, hebben onder andere betrekking op het volgende:
De wijze waarop de student in de schoolpraktijk de praktische vaardigheden aangeleerd krijgt. Zoals hierboven opgemerkt,is dit tot nog toe overwegend volgens een "voor-doen, nadoen systeem" gebeurd, waarbij het imitatieleren de belangrijkste leervorm is. Op zich hoeft het voordoen-nadoen niet altijd verkeerd te zijn, maar het heeft wel enkele bezwaren. Het belangrijkste bezwaar is dat de student vaak routines van de leerkracht overneemt. Ervaren leerkrachten beschikken over verschillende repertoires van routines die qua flexibiliteit nogal kunnen verschillen. In het voordoen-nadoensysteem neemt de student vaak routines over zonder dat het inzicht ontwikkelt in het hoe en waarom van deze routines. Hierdoor kan de student gewoontegedragingen ontwikkelen die alleen adequaat zijn in bepaalde situaties, terwijl in nieuwe, afwijkende situaties de student niet weet hoe te handelen. In een zeer interessant artikel beschrijft Evans (1986) de verschillende problemen die zich presenteren in het leren-in-de-schoolpraktijk. Onder andere:
• De eerdere ervaringen van de student met onderwijzers en onderwijs.
• De potentiële invloed van de waarden en normen van de concrete schoolsituatie.
• De problemen om de theorie te integreren met de praktijk.
• Eerdere ervaringen met klaslokalen.
• Het karakter van het onderwijzen.
Ook het onderdeel praktische vorming vormt een van de belangrijke curriculuminnovatiegebieden, waar bij lange na geen oplossingen zijn gevonden voor de verschillende problemen die zich presenteren.

Tot slot
In dit artikel is getracht een overzicht te geven van enkele belangrijke curriculumvraagstukken die vandaag de dag spelen in het kader van scholing van onderwijsgevenden. Naar mijn mening is het voor ons op Aruba (en met name voor diegenen die werkzaam zijn op het gebied van scholing) van groot belang om te leren van de ervaringen, probleem en oplossingen elders in de wereld in verband met scholing.
Het in dit artikel beschrevene betrof meer de algemene problemen en innovatietrends op het gebied van de scholing. In een volgend artikel over scholingscurriculum zal dieper worden ingegaan situatie, gezien de kenmerken van het onderwijs hier. ●

Literatuur

1. D.R. Cruickshank - "Models for the prepöration of Americo's teacher". The Phi Delto Koppa Educotionol Foundotion Bloomington, Indiono, juli 1984.

2. H.L. Evons - "Overcoming the problems of leorning from field experiencies in teocher educotion". In Coribbeon journal of Educotion, September 1986, vol. 13, no. 3.

3. B. Holmes - "Teocher troining ond the profession of educotion. The U.S.A.". Uit Problems in Educotion - A comporotive opproach - 1965.

4. Internotionol Encyclopedio of Educotion. Research & studies o.r.v. T. Husén en T. Neville Postlethwaite. Pergonon Books.

5. J. Lonier, J. Little - "Reseorch on Teacher Educotion" Uit Hondbook of research on teoching. A project of the Americon Educotional Reseorch Associotion. Edited bt Merlin C. Wittroch. MocMillon, 1985.

6. J.J. Peters, J. Vedder, J. Lowijk, A.H. Corporaol, S.A.M. Veenmon, H.H. Tillemo, N. Veiloop - "Opleidings- en nascholingsdidoktiek. Elsevier, 1985.

7. J.K. Reestmon - "Wordt de reflektie-orme P.A. vervongen door een reflektie-rijke PABO?" Tijdschrift voor Lerarenopleiders; 5e jrg., no. 1, 1983.

8. J.K. Reestman, H. Delnooz - "Opstellen over persoons- en beroepsvorming in de PABO". Deel I. Stichting voor Leerplonontwikkeling, September 1983.

9. Stichting voor Leerplonontwikkeling - "Modelonderwijs leerplon PABO". Eerste versie 1982.

10. S. Veenmon - "Noor een nieuwe pedogogische acodemie". B.G. Smith's ontwerp voor een "School of Pedogogy".
Tijdschrift voor Lerorenopleiders, 1982, jrg. 4, no. 2.

11. H. Wilmink, C. Hendriks - Onderwijsstimulering werk(t) voor de Opleiding. Tijdschrift voor Lerorenopleiders, jrg. 4, 1983, no. 4.

Juffrouw, ik heb een bòter mee gebrengt!

ki dia,
ki aña,
ki tempo
mas mi yiu,
lo bo sali
fo'i e cataclismo
di un lenga
ku n'ta bo lenga?

ki dia,
ki aña,
ki tempo
mas mi yiu,
bo tin di soportá
bofónnan di otro
pa erornan kometi
den un lenga
ku n'ta bo lenga?

ki dia,
ki aña,
ki tempo
mas mi yiu,
lachinan
lo kansa di karga
rapòrtnan

hel di biehes
di un lucha
pa un lenga
ku TA BO lenga?

un dia mi yiu,
bo soño,
mi soño,
nos soño,
lo bira realidad
y
nos dushi
papiamento
lo marcha
drenta nos enseñansa
den tur su grandesa
y bunitesa,
anto lo bo
skirbi,
lesa,
conta,
canta
contento
den bo dushi lenga:
PAPIAMENTO!

BELEN KOCK-MARCHENA

Y KICO ABO TA PENSA?

Nos pregunta pa e edishon aki:

Kico abo ta pensa di funkshonamento di prensa na Aruba?

Aki ta sigui algun opinion:
— Na mi opinion prensa no ta cumpli cu su tarea di mas grandi, esta: Informa pueblo cu echonan concreto y completo na un forma imparsial y sin prehuisio.
E notisianan cu nos ta haya hopi bes ta incompleto y superfisial, pintá cu insinuashonnan y opinion di esun cu ta skirbí nan.
Mi ta haya cu espesialmente sierto corantnan ta falta respet pa hende. E moda cu nan sa saca portret of skirbi tocante sierto persona of grupo di hende ta denigrante.

— Bon medio di comunicashon y libertad di prensa ta nesesario. Compara cu varios pais nos tin hopi libertad di expreshon, PERO tanto di corant- y radionan emisora local mi por remarca lo siguiente: doñonan di e empresanan aki tin ora ta tuma e actitud di "t'ami ta doño" y e ora ei libertad di expreshon ta wordo trosí (hasta menasanan ta cai). Obhetividad ta laga hopi biaha di desea. Ta usa sensashon pa bende mas. Hasta ta publica sierto pòtretnan cu bo no mag publica segun reglanan di etica. Tin relativamente mucho poco notisia internashonal.
Tocante religion tambe ta publica masha poco.
Articulonan sosial/cultural y históriсo ta hopi pober (cu exepshon di Amigoe, Radio Kelkboom y Tele-Aruba).
Esunnan cu ta entrevistá mester ta mas critico y nan mester profundisá nan mes mas ariba e materia riba cua nan ta entrevistá.

— Ami ta haya cu:
Nivel di prensa ta abou, pasobra
- Ta duna mucho tiki informashon (echonan).
- Ta duna mucho tiki "background-information" (no ta purba pone e susesonan den un sierto contexto).
- Ta bruha informashon cu propio opinion.
- Ta duna notisia di un banda so, espesialmente den corantnan na papiamento (conferensia di prensa, relato di polis, remetido, notisia di deporte).

Prensa ta poco critico:
- Nan preguntanan no ta saca informashon menos obvio (nan no ta "corner" hende).
- Nan no ta relata sufisientemente loke un hende ta bisa awor na: echonan, opinionnan anterior, ets.
- Nan ta hasi fasilmente propaganda pa algo (publica press-release, wordo invita pa show y duna un tremendo reseña despues).

Prensa no ta obhetivo (ni ta purba di ta):
- Mucho liá na sierto partidonan politico (ta bolter tambe ora no ta haya nan kier y bira mucho contra sierto partido/persona.
- Nan ta usa nan poder abiertamente contra sierto partido/persona.

Prensa no ta mustra respet ni pa e publico ni pa esnan tocante ken nan ta publica.
Prensa ta mucho orientá riba notosia di Aruba so.

— Mi tin diferente cos di remarka tocante prensa:
(1) Tanto na radio, na televishon, como den corant mi ta ripara cu nos periodistanan ta keda satisfecho masha lihé ku programanan i articulonan mediocre te malo. Masha poco biaha of miho bisa nunca no tin un programa of articulo cu un nivel halto y profeshonal.
(2) Mayoria di e notisianan den corant ta notisianan di polis. Notisia internashonal ta hopi superfisial y hopi biaha sin continuidad. Mi a ripara cu nos dos corantnan local ta competi den dunamento di notisia farandulero sin balor. Tele-Aruba no ta hasi mucho esfuerso pa duna un bon compilashon di notisia internashonal; CNN ta haci tur e trabou, pero no ta asina cu tin hopi hende na Aruba cu no tin un bon dominio di Ingles?
(3) E manera di papia di nos locutor- y 'disc-jockey'-nan ta laga masha hopi mes di desea. Tin hopi gritamento y hopi purbamento di papia 'romantico'. Si nan tawata papia na un manera normal lo no tawatin asina tanto hende cu ta paga radio of busca otro emisora ora nan cuminsa cu nan 'bla-bla-bla'.
Nos locutor- y 'disc-jockey'-nan no ta pone tino na loke nan ta bisa; un oyente cu pone atenshon ta tende eror tras di eror: eror den pronunciashon, eror den scohemento di palabra, eror gramatical ets.
E mesun mal dominio di nos idioma Papiamento bo por nota tambe den corant. Hopi biaha ta imposibel asta pa comprонde kico e periodista kier men. Directornan di radio-emisora y di corant mester exigi mas nivel y capacidad di nan locutornan y periodistanan.

— Prensa na Aruba no ta funshona semper na un manera obhetivo.
Nan mester laga reportahenan sensashonalista afo y skirbi e cos manera e ta. No mester publica potret di aksidente si e persona envolvi den e aksidente ainda ta den e auto.
Prensa na Aruba mester informa pueblo sin purba hiba e notisia/informashon riba un cierto caminda (es cu nan kier pa bo pensa) y sin purba crea emoshonnan eroneo riba cierto topico. ●

Nos pregunta pa e siguiente edishon ta:

Sindicatonan semper a y ta boga pa un partisipashon real den asuntonan cu ta toca trahado. Tin hende cu ta kere cu esei ta posibel solamente si sindicatonan drenta arena político. Kico abo ta pensa di esaki?

Bo kier duna bo opinion? Hasié libremente, pero lihe. Mand'e pa: Redakshon Skol & Komunidat, Sabana Blanco 36, Oranjestad.